

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗІ ЧАСНИКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

З.Д. СИЧ, С.М. КУБРАК

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: kubraksweta@ukr.net

Обсяг світового виробництва овочів і баштанних культур, за даними ФАО ООН, становить 1150 млн. тон. Збільшення обсягів виробництва збільшується за рахунок площ і урожайності. Зокрема, за останні 16 років площа під овочами збільшилися з 34,2 до 58,2 млн гектарів, а врожайність підвищилася на 25%. Найбільшим виробником овочів був і лишається Китай, частка якого становить 50% у світовому виробництві.

Одним з перспективних напрямів розвитку овочівництва в Україні нині є вирощування часнику озимого. Однак, кількість товарної продукції часнику, що виробляється в країні не задовольняє потреби населення і завозиться із-за кордону. Найбільшим експортером часнику озимого і його продукції (близько 70%) у всьому світі лишається Китай. Друге місце по експорту цієї культури складає Іспанія – 16%.

Так, у 2020 році було експортовано часнику з Китаю на суму 2,94 мільярдів доларів. До групи найбільших імпортерів цієї культури є Індонезія. Впродовж 2020 року було імпортовано продукції часнику озимого на суму 2,97 мільярдів доларів.

За офіційною статистикою в Україну імпортують близько 10 тис. тон часнику з невеликими коливаннями по роках, що у грошовому вимірі становить близько 8 млн. доларів щороку. Промислове вітчизняне виробництво складає не більше 10% від потреби.

В Україні виробляються такі види часникової продукції: насіннєвий матеріал (повітряна цибулина, однозубка, зубки), товарний свіжий часник, сушений мелений часник, часникова паста, капсульований часник, чорний часник, пластівці. Його використовують на консервних та м'ясопереробних підприємствах, у фармацевтиці, для хлібовипікання та виготовлення різних спецій.

Попри всякі негаразди і ризики часник в Україні все більше цікавить фермерів і лишається бізнесовою культурою. Результати SWOT-аналізу свідчать про те, що вирощування його в нашій країні має низку переваг та недоліків. Основні переваги:

- наявність родючих ґрунтів;
- створює імідж для країни;
- знижується експорт китайського часнику;
- зацікавленість у виробництві та кооперації;
- підвищується якість продукції через обмін досвідом;
- забезпечення великих партій продажу через співпрацю;
- здешевлення садивного матеріалу;
- закупівля продукції у населення;
- удосконалення технології вирощування та виробництво власної сільськогосподарської техніки.

Виробники, що займаються вирощуванням і збутом часнику стикаються з великою кількістю проблем. Основними недоліками галузі часниківництва є:

- низька ціна на товарну продукцію;
- відсутність якісного садивного матеріалу;
- нестача доступної техніки;
- відсутність взаємодії виробників;
- вирощування і отримання малих партій продукції;
- не налагоджений експорт.

Галузь часниківництва в Україні нині знаходиться на початковому етапі розвитку. В порівнянні з європейськими ринками вітчизняна продукція має ряд проблем. Першочергово виробникам бракує інвестиційного капіталу для повного впровадження сучасних промислових технологій вирощування. Відсутні надійні постачальники сировини, сертифікація і документація продукції. Часто виробники неспроможні спрогнозувати урожайність та якість, що призводить до невиконання укладених договорів з зарубіжними країнами. На виробництві продовжує домінувати непродуманий збут продукції і маркетинг. Консервні заводи не купують свіжий часник, його спочатку перетворюють на часникову сіль чи часникові чіпси, а потім продають.

Активно цікавляться можливостями продажів вітчизняного часнику ритейли. Водночас, тут цікаві партії не менше 10-15 тонн щомісяця, які можна замовити у одного виробника, чи представника кооперативу. Наші виробники вміють вирощувати якісний товар, але не можуть його запакувати і продати за конкурентною ціною. На практиці у момент після збирання продукції, коли господар «сидить на купі часнику», представники ритейлу закупають його оптом за безцінь, прямо з поля. Натомість, гідно запакований часник, збережений до зими, дає прибуток у 30-40% вартості.

Для більшого успіху розвитку галузі овочівництва потрібно:

- чітко дотримуватися технології вирощування;
- налагодити відповідну післязбиральну підготовку товарного часнику для довгострокового зберігання, переробку і пакування;
- дотримання контролю і сертифікації щодо безпечності продукції і особливо це стосується органічного виробництва;
- вирішення питань з розсадництва (тобто, насінництва) та сертифікації садивного матеріалу.

Отже, українське часниківництва має достатньо переваг для розвитку.